

Predobrazy večného Božieho odpočinku

Bojme sa teda, aby snád' nejako, keď sa ešte ponecháva zaslúbenie vojsť do jeho odpočinku,

nezdal sa niekto z vás, že zaostal. Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium ako aj tamtým.

Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli.

Lebo vchádzame do odpočinku my, ktorí sme uverili.

Židom 4:1-3

Tak teda ešte zbýva sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu.

Židom 4:9

Domov (domácnosť a vlasť) ako forma odpočinku

Ako sme písali v 1. časti (Odpočinok) o Naome a Rút, že manželstvo ženy s mužom ako inštitúcia predstavuje určitú formu odpočinku, tak podobne to platí aj o domácnosti (dome, lokalite) manžela, v ktorej sa toto manželstvo žije a realizuje (ako sme to vyššie už aj spomenuli). Tento dom, domov (domácnosť ako lokalita, miesto, kde sa manželstvo realizuje) je predobraznou formou večného Božieho odpočinku.

V Písme nachádzame, že rovnakú úlohu plní aj domov v zmysle vlasti, domoviny. Keď Boh vyviedol svoj vyvolený^{A)} ľud z Egyptskej zeme z otroctva, tak to urobil preto, aby ich voviedol do zaslúbenej zeme, do kanaánskej krajiny. Zaslúbená zem sa mala stať ich vlasťou, v ktorej mali nájsť odpočinok (2. Mojžišova 33:14, 4. Mojžišova 10:33, 5. Mojžišova 3:20, 12:9-10, 25:19; Jozua 1:13-15, 21:44, 22:4, 23:1, pozri aj 1. Mojžišova 49:15). Vojdením do zaslúbenej zeme mali vojsť do odpočinku vo forme zemskej vlasti, v ktorej si mali odpočinúť od svojich nepriateľov, v ktorej mali nájsť blaho a požehnanie, v ktorej mal Boh prebývať uprostred svojho ľudu. Tu, v tejto vlasti, v tomto odpočinku sa mal realizovať vzťah „Ja im budem Bohom a oni mi budú ľuďom“.

Izraelský národ do odpočinku v zaslúbenej zemi aj vošiel, aj nevošiel. V istom zmysle vošiel, v inom zmysle nevošiel. V kanaánskej zemi Boží ľud (zemský, predobrazný) odpočinok aj našiel, aj nenašiel. Odpočinok v zaslúbenej zemi v prípade izraelského národa bol podmienený ich poslušnosťou. Do tej miery, do akej poslúchali, odpočinok našli. Napríklad pod vedením Jozua poslúchali, do zaslúbenej zeme vošli a odpočinok našli (Jozua 1:13-15, 21:44, 22:4, 23:1). Avšak tento odpočinok nebol trvalý a nebol v plnosti. Keď neskôr boli Bohu a jeho zákonu neposlušní, napriek tomu, že boli usídlení v Kanaáne, odpočinku (od svojich nepriateľov, od okolitých národov) nemali (5. Mojžišova 28:65).

Boží zámer, aby Boží ľud vošiel do úplného a trvalého Božieho odpočinku sa v prípade izraelského národa v Kanaáne nenaplnil, nezrealizoval. Nenaplnil sa pre neposlušnosť izraelského národa, ako im to Boh aj prorocky oznámil (5. Mojžišova 28:65). Aj keď zaslúbenú zem sčasti zaujali, do odpočinku, ktorý pre nich zamýšľal Boh, nevošli. Apoštol to v novozmluvnom Písme (list Židom 4. kapitola) izraelskému národu pripomína, aby im vysvetlil pravý, skutočný večný Boží odpočinok, ktorý je tým zámerom, o ktorý Bohu celý čas išlo a ide. Vo veršoch Židom 4:8-9 je napísané: „Lebo keby ich bol Jozua uviedol do odpočinku, nehovoril by po všetkom tomto o inom dni. Tak teda ešte zbýva sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu.“ Tieto dva verše vysvetľujú, že Jozua ich síce voviedol do zaslúbenej zeme, do ich zemskej vlasti, ale toto nepredstavuje také vojdenie do odpočinku, o ktoré Bohu v skutočnosti a definitívne ide.

Domov (domovina, vlasť) ako zemský predobraz večného Božieho odpočinku

Bohu nejde v konečnom dôsledku o zemské veci, ale o nebeské, večné veci. Konečným Božím cieľom nebolo, aby izraelský národ vošiel do odpočinku v kanaánskej zemi. Konečným Božím cieľom vždy bolo (od počiatku, dokonca ešte pred založením sveta), a aj je, aby skutočný (pravý) Boží ľud – Cirkev zo Židov i pohanov – vošiel do skutočného (pravého) Božieho

odpočinku – večného odpočinku vo večnej nebeskej vlasti, ktorou je nové nebo a nová zem (nebeský Jeruzalem).

V tomto zmysle je celý izraelský národ ako vyvolený Boží ľud zemským (fyzickým) predobrazom pravého (konečného, skutočného) Božieho ľudu, ktorým je Cirkev zo Židov i pohanov. Vojsko do odpočinku v zmysle vojska do Kanaánu ako zaslúbenej vlasti je len zemským (fyzickým) predobrazom vojska do konečného (pravého) večného Božieho odpočinku v zmysle vojska do večného života, ktorý sa bude žiť v oslávenom tele vo vlasti, ktorou bude nové nebo a nová zem. Až tu sa v plnosti a na večné veky naplní Boží zámer, že Boh bude Bohom svojmu ľudu a jeho ľud mu bude ľuďom. Až v tejto nebeskej vlasti sa v plnosti bude žiť večný odpočinok.

A toto je to, čo naplno a očividne odhaľuje list Židom v 4. kapitole. V starozákonných písmach čítame, že Jozua voviedol Boží ľud do odpočinku v zaslúbenej vlasti (Jozua 1:13-15, 21:44, 22:4, 23:1). Keby toto bol konečný Boží zámer, tak vojsko Božieho ľudu do odpočinku by bolo raz a navždy vybavené a uzavreté. Ale novozmluvné písmá hovoria (Židom 4:1), že „sa ešte ponecháva zaslúbenie vojska do Božieho odpočinku“. Teda vojsko do odpočinku nie je vybavené raz a navždy, nie je uzavreté, je otvorené a vojsko do neho je stále ešte možné. Rovnako je napísané (Židom 4:6), že „ešte zostáva, aby niektorí vošli do Božieho odpočinku“. Význam je ten istý. Aby bolo jasné, že sa nehovorí o pokračovaní takého vojska do odpočinku, aké sprostredkoval Jozua, hovoria novozákonné písmá, že Jozua ich do odpočinku nevoviedol (Židom 4:8-9): „Lebo keby ich bol Jozua uviedol do odpočinku, nehovoril by po všetkom tomto o inom dni. Tak teda ešte zbýva sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu.“ To ale znamená, že odpočinok, o ktorom hovorí list Židom v kapitole 4, je iný druh odpočinku ako ten, do ktorého voviedol izraelský národ Jozua. Jozua voviedol zemský Boží ľud do zemskej zaslúbenej krajiny, do zemskeho odpočinku. Konečným Božím zámerom však je pravý (nebeský) Boží ľud a jeho večný odpočinok v nebeskej vlasti. To prvé, zemské, je len tieňom a predobrazom toho konečného a večného. V tomto zmysle je Jozua predobrazom Krista (nie náhodou majú obaja i rovnaké meno: Jozua, Jošua či Jehošua). Jozua voviedol (zemský) Boží ľud do (zemskeho) odpočinku v (zemskej) zaslúbenej vlasti. Kristus vovádza pravý Boží ľud (Cirkev) do večného odpočinku vo večnej zaslúbenej nebeskej vlasti.

Izraelský národ, zemský Boží ľud, nevošiel do konečného (večného) Božieho odpočinku pre svoju neposlušnosť, ktorá bola spôsobená ich neverou (neverením Bohu), ako je to priamo vysvetlené v liste Židom (3:17-19). O neposlušnom izraelskom národe (presnejšie: o neposlušnej časti izraelského národa) je napísané, že Boh prisahal, že nevojdú do jeho večného odpočinku (Židom 4:3 a 4:5-6). Skutočný Boží ľud vchádza do večného odpočinku vierou v Ježiša Krista ako Božieho prostredníka a Spasiteľa (Židom 4:3).

Tak teda: Ako môže človek vojsť do večného Božieho odpočinku? Jedine vierou v evanjelium, vierou v Ježiša Krista ako Spasiteľa: „Lebo vchádzame do odpočinku my, ktorí sme uverili...“ (Židom 4:3). A Božie slovo to dáva do kontrastu s neposlušným izraelským národom: „Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium ako aj tamtým. Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli“ (Židom 4:2). Označenie „nám“ reprezentuje všetkých tých zo Židov i pohanov, ktorým bolo evanjelium zvestované a ktorí aj spasiteľne živou vierou uverili. Označenie „tamtým“ odkazuje na izraelský národ,^{B)} ktorý Boh sám zázračne viedol do kanaánskej zeme prostredníctvom Krista (cez deň ako dymový stĺp, v noci ako ohňový stĺp), pri ktorom činil veľké divy a zázraky a sprevádzal ich mocami, ale oni jednako Boha neposlúchali a v neho neverili, čo je ekvivalent neuverenia v evanjelium v tej forme, ako bolo dobovo zjavené izraelskému národu (Židom):

„Lebo niektorí počuli a rozhorčili. Ale nie všetci, ktorí vyšli z Egypta skrze Mojžiša. A na ktorýchže zanevrúc hneval sa štyridsať rokov? Či nie na tých, ktorí hrešili, a ktorých telá popadali na púšti? A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho odpočinku, ak nie tým, ktorí neposlúchali? A vidíme, že nemohli vojsť pre neveru“ (Židom 3:16-19). Hrešiaci neposlušní Izraelci (Židia) nevošli do Božieho odpočinku a nemohli vojsť pre ich neveru, pre ich neverenie Bohu, čo v ich prípade znamenalo neuverenie evanjeliu Ježiša Krista ako prostredníka spásy (Židom 4:2).

Dôsledkom toho, že boli pobití na púšti, je, že nevošli do zaslúbenej zeme, kde mali nájsť odpočinok. Aj toto je mocný fyzický (zemský) obraz^{C)} duchovnej reality a pravdy: Tí, ktorí hrešia, Boha neposlúchajú a Bohu (evanjeliu) neveria, nevojdú do večného Božieho odpočinku, ale skončia v ohnivom jazere. Ohnivé jazero je pravý opak odpočinku.
.D)

V ohnivom jazere si nikto neodpočinie. Tam ich červ nezomiera a ich smäd nikdy nebude uhasený. To je obraz večného neodpočinutia si – večného utrpenia (ako opaku večného odpočinku).

Z tejto pasáže Božieho slova však vidíme, že vec nie je vyriešená vojením či nevojením do fyzického odpočinku v zmysle vojenia do kanaánskej zeme. Hneď po týchto veršoch začína štvrtá kapitola slovami varovania pre dnešok: „Bojme sa teda, aby snád' nejako, keď sa ešte ponecháva zaslúbenie vojsť do jeho odpočinku, nezdal sa niekto z vás, že zaostal“ (Židom 4:1). Z tohto verša je zrejmé, že vojenie zemského predobrazného Božieho ľudu do fyzického (zemského) odpočinku v zemskej vlasti (Kanaáne), či už by sa vydarilo, alebo sa nevydarilo, nie je konečným Božím plánom a cieľom. Vojenie do odpočinku – do večného Božieho odpočinku – stále zostáva ako možnosť. Varovanie spočíva v tom, že túto možnosť je potrebné využiť a neodkladať: „Usilujme sa teda vojsť do toho odpočinku, aby nepadol niekto tým istým výstražným príkladom neposlušnosti“ (Židom 4:11). Zaslúbenie o vojení do Božieho odpočinku je ponechané až do druhého príchodu Pána (do prvého vzkriesenia). Každý človek by mal mať strach, ak do odpočinku ešte nevošiel. Netreba otáľať. Do večného Božieho odpočinku sa vchádza už tu na tomto svete, a to vierou v evanjelium.

Sobota (siedmy deň kalendárneho týždňa), sobotenie a Boží odpočinok

Pod Mojžišovým zákonom siedmy deň týždňa, sobota, je dňom odpočinku. Reprezentuje Boží odpočinok. Je zemským predobrazom večného Božieho odpočinku: „Tak teda ešte zbýva (zostáva) sobotenie, odpočinok ľudu Božiemu“ (Židom 4:9).

Mojžišov zákon prikazoval svätiť siedmy deň týždňa, sobotu: „Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätíš. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty ani tvoj syn ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje hovädo ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach“ (2. Mojžišova 20:8-10). V zemskej rovine je tento deň dňom odpočinku, dňom odpočinutia si od fyzickej práce. Ale to nie je jeho hlavný a konečný účel. Keby bola sobota nariadená len na to, aby si človek oddýchol od šesťdňovej fyzickej práce a načerpal síl do ďalšieho týždňa, netrestalo by sa porušenie prikázania o sobote ako o dni odpočinku trestom smrti. Prečo je teda porušenie soboty takým závažným hriechom, že pod Mojžišovým zákonom si zasluhuje smrť?

Pretože sobota ako deň odpočinku je predobrazom večného Božieho odpočinku. Kto porušil sobotný odpočinok, pohrdol zjavne a otvorene večným Božím odpočinkom. To je otvorený prejav neviery a nevery. Každý, kto bol a či je pod Mojžišovým zákonom, si mal uvedomiť, že sobota je odpočinkom preto, aby pripomínala, že to najdôležitejšie, o čo v živote ide, je vojsť do (večného) Božieho odpočinku. Mojžišov zákon, ako pestún ich mal priviesť k viere v Krista. Podstatným účelom, ktorý zákon v tomto zmysle plnil, bolo poukazovať týždeň čo týždeň na očakávanie Božieho odpočinku a na vojdenie do Božieho odpočinku, čiže poukazovať na spásu v Kristovi. Boží odpočinok sa pre novozmluvný ľud naplnil a naplňa v Ježišovi Kristovi (Židom 4:3, 10-11).

Prikázanie desatora (ktoré je sumou celého Mojžišovho zákona) o sobote ako dni odpočinku

nebolo dané bez vysvetlenia. Nariadenie o sobote je zdôvodnené: „Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho“ (2. Mojžišova 20:11). Vidíme tu, že prikázanie o dni odpočinku súvisí so stvorením a konkrétne so siedmym dňom stvoriteľského týždňa a s tým, že Boh si odpočinul siedmeho dňa. Asi nám je všetkým zrejmé, že Boh sa nikdy ničím neunaví, pretože neustáva a nezomdlieva. On sám si nepotreboval oddýchnuť po stvoriteľskej práci šiestich dní. A predsa si na siedmy deň odpočinul. O aký odpočinok teda ide? O čo presne teda išlo v tomto siedmom dni stvorenia, píšeme v 1. časti.

Manželstvo ako zemský obraz večného Božieho odpočinku

Manželstvo jedného muža a jednej ženy je zároveň aj zemským (fyzickým) obrazom (predobrazom) zmluvného manželského vzťahu medzi Kristom ako ženíchom a Cirkvou ako nevestou: „Ženy, podriaďte sa vlastným mužom ako Pánovi; lebo muž je hlavou ženy, ako aj Kristus je hlavou cirkvi, a on je Spasiteľom tela. Ale ako sa cirkev podriaďuje Kristovi, tak aj ženy vlastným mužom vo všetkom. Vy, mužovia, milujte svoje ženy, ako aj Kristus miloval cirkev a vydal sám seba za ňu, aby ju posvätil očistiť ju kúpeľom vody, slovom, aby si ju postavil pred seba slávnou, cirkev, nemajúcu škvrny alebo vrásky alebo niečoho takého, ale aby bola svätá a bezvadná. Tak sú povinní aj mužovia milovať svoje ženy ako svoje vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, sám seba miluje. Lebo veď nebolo nikdy nikoho, kto by bol nenávidel svojho tela, ale ho každý chová a opatruje ako aj Pán cirkev, lebo sme údmi jeho tela, z jeho mäsa a z jeho kostí. Zato opustí človek svojho otca i svoju mať a pripojí sa ku svojej žene, a tí dvaja budú v jedno telo. Toto tajomstvo je veľké, ale ja hovorím vzťahom na Krista a vzťahom na cirkev. Avšak aj vy, jeden každý osobitne tak nech miluje svoju ženu ako sám seba, a žena aby sa bála muža“ (Efezským 5:22-33).

Vidíme tu súvislosť medzi manželstvom muža a ženy a manželstvom Krista a Cirkvi, ako aj

súvislosť medzi spásou a Kristovým manželstvom. Kristus miloval Cirkev, miloval svoju manželku, a preto sám seba vydal za ňu (vydal na kríž, položil za ňu svoju dušu). Tak ako muž a žena sú v manželstve jedno telo (v zmluvnom vzťahu), tak aj Kristus a Cirkev sú jedno telo^{E)} (v zmluvnom vzťahu). Preto je Kristus „Spasiteľom tela“ (Efezským 5:23), lebo spasení veriaci zo Židov i pohanov (Cirkev) sú jedným telom (a jednotlivo navzájom jedni druhým údmi tohto tela), sú Kristovým telom (1. Korinským 12:12, Kolosenským 2:17), v ktorom hlavou (manželom) je Kristus a telom a zároveň aj nevestou je Cirkev, ako telo podriaďujúce sa svojej hlave.

Ak zemské manželstvo predstavuje formu odpočinku, ako sme o tom písali v 1. časti, o čo viac je manželstvo Krista a Cirkvi formou odpočinku, večného Božieho odpočinku. Až do druhého príchodu Pána (do prvého vzkriesenia) sú veriaci spoločne ako jedno telo manželkou Kristovou v zmysle právoplatnej nevesty–snúbenice, ktorú ženích–snúbenec istotne neprepustí, pretože on sám sa zaručil (a to aj zariadil), že v deň svadby bude nevesta predstavená ako čistá a bez poškvrny (teda ženích nebude mať dôvod ju prepustiť a ani ju neprepustí, pretože ju miluje tak, že samého seba zmaril (dal) za ňu). Od svadby Baránkovej bude nevesta plnohodnotnou manželkou. Všetci uverivší v evanjelium, teda Cirkev, vstúpili do odpočinku vo forme manželstva s Kristom už pri uverení a zároveň ešte aj vstúpia do večného Božieho odpočinku v zmysle manželstva s Kristom oveľa plnohodnotnejšie pri druhom príchode Pána (prvom vzkriesení), počínajúc svadbou Baránkovou.

Poznámky:

A) „Vyvolenie“ izraelského národa za Boží ľud nie je „vyvolením milosti“, je podmienené dokonalou poslušnosťou izraelského národa, poslušnosťou Mojžišovmu zákonu. To je aj dôvod,

prečo len ostatok Izraela bude spasený (Daniel 12:1-2; Rímskym 11:5, ktorý je tvorený jednotlivcami už vyvolenými podľa milosti). Izraelský národ (ako celok) by sa definitívne stal Božím ľudom (kráľovským kňazstvom) len vtedy, ak by naplnil celý Mojžišov zákon. Vieme, že sa tak nestalo. Toto „vyvolenie národa“ ako celku predstavuje zvláštne zaobchádzanie s izraelským národom, v ktorom celý izraelský národ je zemským (fyzickým) predobrazom budúceho pravého (skutočného) Božieho ľudu – Cirkvi zo Židov i pohanov (pozri publikáciu: Peter Vajda, Zmluva zaslúbení (Abrahámovo potomstvo), vyd. SOLAS, Žilina 2017). Na rozdiel od vyvolenia izraelského národa ako celku, ako národa, „vyvolenie milosti“ je účinné Božie vyvolenie jednotlivcov k spáse a k vojdeniu do večného Božieho odpočinku, ktoré sa udialo ešte pred založením sveta. Výsledkom vyvolenia milosti je to, že celý skutočný Boží ľud (Cirkev) spočinie vo svojej (nebeskej) vlasti (nové nebo a nová zem), kde bude vo večnosti zažívať vzťah s Bohom, o ktorý Bohu vždy išlo.

B) Presnejšie na tú časť izraelského národa, ktorí nemali abrahámovskú vieru, neverili a neposlúchali Boha.

C) Pri zemských obrazoch duchovných (nebeských) vecí, pri predobrazoch budúcich večných vecí musíme byť opatrní, ako ich chápeme. V týchto predobrazoch sú zjavené veľké pravdy, avšak nemôžeme ich rigidne vzťahovať na každého jednotlivca. Do zaslúbenej (kanaánskej) zeme nevošiel ani Mojžiš. Dôvodom bola jeho neposlušnosť pri udretí skaly palicou. Boh mu doprial krajinu len vidieť z diaľky, z kopca. To, že Mojžiš nevošiel fyzicky do zaslúbenej zeme, v jeho prípade však neznamená, že nevošiel do večného Božieho odpočinku. Mojžiš bol Boží muž viery a vošiel vierou do večného Božieho odpočinku.

D) Vo všeobecnosti je v ľudskej mysli (v spoločnosti, v kultúre) silno zakorenená predstava, že

každý jeden človek, bez ohľadu na to, ako žil, a bez ohľadu na to, čomu veril, odchádza po svojej smrti do odpočinku, že po smrti už len odpočíva. Okrem iného je táto predstava aj dôvodom, prečo niektorí ľudia spáchajú samovraždu (prípadne podstúpia eutanáziu), keď už nedokážu uniesť ťarchu tohto života. Sú presvedčení, že po smrti si oddýchnu od každého trápenia a budú už len odpočívať. To je ale veľmi mylná a nebiblická predstava. Do odpočinku, do odpočinutia, po smrti odchádzajú len tí, ktorí uverili evanjeliu. Tí, ktorí zomreli ako hriešnici, ako neposlušní Bohu, ako neveriaci (neuverivší evanjeliu), odchádzajú do záhrobia a po vzkriesení nespravodlivých mŕtvych a po súde (bieleho trónu) odchádzajú do ohnivého jazera, kde niet odpočinku – odchádzajú do večného trápenia. Tí, ktorí páchajú samovraždu, sa nazdajú, že idú do lepšieho, ale opak je pravdou.

E) Viaceré svetské zdroje (filmy či médiá) a rôzne pohľady vykresľujú Ježiša Krista ako muža, ktorý počas svojej zemskej služby v tele mal ženu (milenu alebo manželku). Niekedy sa v tomto zmysle poukazuje na Magdalénu. Považujeme to za nehoráznu rúhavosť, lebo z pohľadu Písma je úplne zrejmé, že niečo také sa nemohlo stať. Ak by mal Kristus na zemi nejakú fyzickú ženu za manželku, nemohla by sa už Cirkev stať jeho zákonitou manželkou, pretože by to bolo smilstvo či cudzoložstvo, a dôsledok by bol obrovský a večný: spása by nebola možná, pretože by nebolo možné manželstvo Cirkvi a Krista. No my z Písma dobre vieme, že Kristus na zemi žiadnu manželku nemal (a žiadnu ženu intímne ani nespoznal), pretože Cirkev miloval už pri svojom vtelení a príchode na zem tak, že za ňu položil svoj život ako výkupné, a zároveň: vernosť je jedným z atribútov Kristovho charakteru.